

УДК 349.2(477)

І. М. ВАГАНОВА,*кандидат юридичних наук,**доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності**навчально-наукового інституту права та масових комунікацій**Харківського національного університету внутрішніх справ*

ТИМЧАСОВЕ ЗУПИНЕННЯ РОБОТИ ВИРОБНИЦТВА, ПІДРОЗДІЛІВ АБО ОКРЕМИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ЗАПОБІЖНИЙ ЗАХІД У ТРУДОВОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Досліджено категорію «тимчасове зупинення роботи виробництва, підрозділів або окремих працівників» як запобіжний захід у трудовому праві України. Розглянуто застосування такого запобіжного заходу в зарубіжній практиці. Визначено коло суб'єктів, яким надане право застосовувати даний запобіжний захід.

Стрімкий розвиток економіки, активне використання новітніх технік і технологій зумовлює необхідність по-новому розглянути деякі питання забезпечення належних умов праці для працівників на виробництві. Одним із основних показників стану охорони праці є рівень виробничого травматизму та професійної захворюваності. Аналіз стану виробничого травматизму та професійних захворювань в Україні за 2011 р. свідчить про наступне.

У 2011 році до робочих органів виконавчої дирекції Фонду надійшло 13674 повідомлень про нещасні випадки на виробництві, в яких постраждало 14064 особи (в т. ч. 1755 – зі смертельними наслідками), та 5398 повідомлень про професійні захворювання. За звітний період страховими експертами прийнято участь у роботі комісій з розслідування: 258 групових нещасних випадків; 843 нещасних випадків зі смертельними наслідками; 950 випадків смерті на підприємстві; 2301 нещасного випадку з можливою інвалідністю; 9970 інших випадків; 5429 професійних захворювань [1].

Знизити травматизм, нещасні випадки на робочих місцях можна не лише засобами модернізації технологій та виробництва, а й заходами правового впливу. Одним із таких оперативних правових заходів є зупинення роботи виробництва, підрозділів або окремих працівників на підприємстві, установі та організації.

Такі заходи вже давно передбачені як вітчизняним, так і зарубіжним трудовим законодавством. Так, наприклад, відповідно до підпунктів «д» і «е» п. 6 Положення про технічного інспектора ради профспілок [2] технічний інспектор мав право припинити роботу на окремих виробничих ділянках, верстатах, машинах та іншому устаткуванні в тих випадках, коли

роботи могли привести до травмування або захворювання працюючих. У разі необхідності технічні інспектори могли опломбувати (опечатати) зазначені об'єкти. Технічний інспектор також мав право ставити перед президією ради профспілок питання про припинення роботи окремих цехів і підприємств, які не відповідають вимогам техніки безпеки та виробничої санітарії. Згідно з ч. 7 ст. 21 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» [3] у разі загрози життю або здоров'ю працівників, профспілки мають право вимагати від роботодавців негайного припинення робіт на робочих місцях, виробничих ділянках, у цехах та інших структурних підрозділах або на підприємстві в цілому на час, необхідний для усунення загрози життю або здоров'ю працівників. Закон Швеції про участь трудящих в управлінні виробництвом 1978 р. запровадив інституції, які інтенсивно захищають інтереси трудящих. Ними є робітничі представники, які делегуються трудовим колективом для здійснення нагляду за станом техніки безпеки на виробництві та наділяються правом заборони шкідливих і небезпечних робіт [4, с. 91–112].

На наш погляд, безпека праці на виробництві повинна залишатися пріоритетним напрямом діяльності керівників підприємств, установ і організацій. Така діяльність першочергово повинна спрямовуватися на заходи профілактики, зменшення ризику заподіяння шкоди здоров'ю або життю працівників, а також заходи оперативного впливу з відвернення настання таких наслідків. Тому можна говорити, що система запобіжних заходів трудового права, пов'язаних із охороною праці, потребує нагального дослідження.

Нині причинами виробничого травматизму є експлуатація ненадійних і застарілих машин і механізмів, невиконання працівниками інструкцій з охорони праці, порушення виробничої і технологічної дисципліни, недотримання вимог нормативних актів з охорони праці працівниками і керівниками робіт, неефективна система управління охороною праці на підприємствах тощо.

У вирішенні порушеного питання необхідно звернутися до засад правового регулювання ставлення до людини в Україні. Згідно зі ст. 3 Конституції України [5] людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Отже, забезпечення своєчасного відвернення впливу шкідливих і небезпечних виробничих факторів на людину – це обов'язок держави і роботодавця.

Вирішальна роль у створенні безпечних умов праці належить роботодавцеві, адже від дії або бездіяльності вказаного учасника виробництва вирішальною мірою залежить стан охорони праці [6]. Конкретні цілеспрямовані заходи щодо усунення загрози здоров'ю працівників, ефективна дія системи управління охороною праці підприємства, використання таких оперативних заходів, як зупинення роботи, дозволяє захистити життя і здоров'я працівників.

У тлумачному словнику слово «зупинити» означає: припиняти рух когось, чого-небудь, примушувати когось або щось стати, спинитися; припиняти роботу машини, механізму або підприємства; припиняти перебіг чого-небудь, переривати якусь дію, справу; переривати природний перебіг, розвиток чого-небудь [7].

Виходячи із самого значення даного слова, можна зробити висновок про те, що даний захід у своїй основі має примусовий характер. Примусовий характер зупинення виробництва як запобіжного заходу недопущення посягання на життя і здоров'я працівників виявляється у наступному:

1. Даний запобіжний захід передбачає законодавство з охорони праці, він закріплюється в диспозиції норми права, а не в санкції.

2. Даний захід застосовується спеціальними суб'єктами, повноваження яких визначені законодавством. Зупинити роботу виробництва мають право як посадові особи підприємства (ч. 6 ст. 15 Закону України «Про охорону праці») [8], так і посадові особи спеціально уповноважених державних органів (п. 5 Положення про Державний комітет України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду) [9].

3. Частина 2 ст. 131 Кодексу законів про працю (далі – КЗпП) України [10] зобов'язує всіх працівників вживати заходів щодо запобігання шкоди майну роботодавця. Пункт 2 ст. 133 КЗпП України зобов'язує керівників підприємств, установ, організацій та їх заступників, а також керівників структурних підрозділів та їх заступників здійснювати заходи із запобігання зайвим грошовим виплатам, неправильній постановці обліку і зберігання матеріальних чи грошових цінностей, простоям, випускові недоброякісної продукції, розкрадання, знищення і відсуття матеріальних чи грошових цінностей, інакше вони несуть матеріальну відповідальність. Тому, наприклад, начальник бюро технічного контролю повинен заборонити роботи на окремих верстатах, агрегатах або ділянках у випадку, якщо виготовлення виробів проводиться невідповідно до технічних умов і креслень, з порушенням встановлених вимог технологічного процесу (коли по суті випускається брак). Бракована продукція може бути результатом некваліфікованості працівника або нехтування ним вимог технології тощо. Головне, що досягається застосуванням запобіжного заходу, – недопущення завдання власникові матеріальної шкоди через виготовлення бракованої продукції. Оскільки зупинення виробництва або робіт виступає як запобіжний захід, то здійснюється воно до моменту встановлення вини працівника у вчинення правопорушення.

4. Зупинення виробництва або робіт застосовується у випадку виникнення ситуацій небезпечних для працівників або таких, що можуть завдати шкоди майну роботодавця. Г. Г. Гогіташвілі обґрунтовано вказує на те, що необхідно вчасно усувати всі порушення вимог безпеки, а також, що є ще ефективнішим, провадити ідентифікацію та оцінювання ризику й ліквідувати його неприпустимі рівні [11, с. 58]. Отже, оперативне втручання в небезпечну ситуацію сприяє запобіганню або зупиненню настання шкідливих наслідків для працівника або роботодавця.

5. Зупинення роботи виробництва, дільниці, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва забезпечує належне здійснення процесуальних дій зі встановлення причин виникнення правопорушення та притягнення до відповідальності винних осіб. Так, розділ 3 наказу Державного комітету України з нагляду за охороною праці чітко регламентує порядок проведення державного нагляду з охорони праці на підприємствах [12].

Не всі вчені поділяють точку зору, за якою зупинення виробництва чи робіт – це запобіжний захід. Так, А. А. Філатов називає даний захід спеціальним видом відповідальності [13, с. 17]. На наш погляд, довести приналежність зупинення виробництва чи робіт до запобіжних заходів можна через аналіз повноважень служби з охорони праці підприємства та державного органу, що здійснює контроль за дотриманням вимог з охорони праці, підстав і порядку застосування ними цього примусового заходу. Розглянемо зарубіжний досвід щодо застосування даного заходу.

У Японії роботодавці, що здійснюють заходи по запобіганню виробничому травматизму, стимулюються державою, яка, у свою чергу, здійснює суворий контроль і нагляд за їх діяльністю у цій галузі. Стосовно порушень, що створюють особливо небезпечну ситуацію, інспектор з норм праці має право давати розпорядження про призупинення робіт, зміни характеру використання споруд та інших об'єктів [14, с. 102, 103].

У Новій Зеландії інспекція праці з виробничої безпеки і здоров'я розглядає скарги на порушення вимог з охорони праці. Представники вказаної інспекції вправі проводити перевірки стану робочих місць на відповідність вимогам охорони праці, а також видавати обов'язкові для виконання приписи про усунення порушень або передавати матеріали перевірок для розгляду в районних судах загальної юрисдикції [15, с. 121].

Відповідно до Закону про охорону праці у Великій Британії інспектори мають право зробити заборонне попередження, яке передбачає зупинку виробничої діяльності негайно або протягом заданого часу, у таких випадках, коли, на думку інспектора, існує серйозний ризик для здоров'я людей. Якщо роботодавець подав звернення до суду, то заборонне попередження має силу доти, поки зазначене звернення не отримане і щодо нього не прийняте рішення суду [16, с. 40].

У Фінляндії уповноважений працівників із охорони праці має право призупинити роботу, що викликає безпосередню та серйозну небезпеку [16, с. 44]. Досвід Фінляндії вказує на необхідність посилення державної системи інспекцій. Перший і найважливіший елемент ефективного забезпечення виконання законодавства про охорону праці – наявність у інспекторів відповідних повноважень. У Фінляндії вони мають право видавати обов'язкові для виконання накази, зупинити небезпечні роботи,

процеси або роботу машин і механізмів і, разом із обов'язковими до виконання наказами, накладати штраф, якщо роботодавець усе ще не має наміру поліпшувати становище відповідно до наказу [16, с. 48].

У США якщо інспектор виявляє наявність безпосередньої загрози здоров'ю людей, він звертається до роботодавця з пропозицією ліквідувати порушення техніки безпеки. Якщо існує загроза життю, а роботодавець відмовляється її усунути, може бути порушено питання про припинення роботи в даному місці. Якщо інспектор виявить під час інспекції невідворотну небезпеку життю або факт загибелі працівника, міністр праці має право видати розпорядження призупинити роботу в даному місці доти, поки небезпеку не буде ліквідовано [17].

Відповідно до п. 14. ст. 7 Закону Республіки Казахстан «Про промислову безпеку на небезпечних виробничих об'єктах» від 3 квітня 2002 р. уповноважений державний орган у сфері промислової безпеки має право призупинити діяльність, що несе у собі неминучу небезпеку аварії на небезпечному виробничому об'єкті на період до усунення цієї небезпеки [18].

У законодавстві Республіки Білорусь п. 5.8 Положення про державний нагляд у сфері промислової безпеки, надає державним інспекторам Держпромнагляду, а також працівникам республіканських органів державного управління право видавати обов'язкові для виконання письмові приписи керівникам організацій та індивідуальним підприємцям про усунення виявлених порушень у галузі промислової безпеки, в тому числі на призупинення та (або) заборону виконання робіт, у випадку безпосередньої загрози виникнення надзвичайної ситуації [19].

Аналіз законодавства зарубіжних країн свідчить про те, що зупинення виробництва як засіб запобігання негативним наслідкам для працівників і роботодавця характерний для більшості розвинутих країн світу, незалежно від стану економіки та її інфраструктури. З урахуванням цього комітет з питань соціальної політики та праці розробив проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо впорядкування здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства про охорону праці [20]. Останній дає можливість Держгірпромнагляду розробити такий порядок здійснення нагляду, який відповідає вимогам міжнародного законодавства, зокрема конвенціям № 81 [21] та № 129 [22] Міжнародної організації праці, які Україна ратифікувала ще 2004 р.

За міжнародним законодавством державний інспектор має право приходити на підприємство з перевіркою в будь-який час, не попереджаючи про свій прихід, а також негайно зупиняти виробництво чи експлуатацію машин та механізмів, які створюють загрозу життю та здоров'ю людей [23].

Суб'єктами трудового права, яким надано право зупиняти роботу виробництва, дільниці, машин, механізмів, устаткування тощо є посадові особи органу державного нагляду з охорони праці (державні інспектори) та особи, що входять до складу служби з охорони праці підприємства [12]. Однак необхідно з'ясувати, чому посадові особи державного органу і структурного підрозділу підприємства, установи, організації наділяються загальним правом зупинення виробництва, але мають при цьому різні повноваження щодо процедури його проведення.

Так, п. 6 постанови Кабінету Міністрів України від 7 липня 2010 р. № 565 встановлено критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері надання послуг, пов'язаних з охороною державної та іншої власності, охороною громадян, а також визначено періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю). Планові заходи державного нагляду здійснюються за діяльністю суб'єктів господарювання: а) з високим ступенем ризику – не частіше одного разу на рік; б) із середнім ступенем ризику – не частіше одного разу на три роки; в) із незначним ступенем ризику – не частіше одного разу на п'ять років [24]. Таким чином, можна дійти висновку, що державні інспектори не можуть у повному обсязі забезпечити запобіжну та профілактичну роботу щодо забезпечення безпеки виконання робіт працівниками на підприємствах.

Позапланові перевірки займають майже 50 % від загальної завантаженості державних інспекторів. Так, смертельний випадок на виробництві є підставою для оперативного зупинення робіт чи устаткування. Державний інспектор фактично не має можливості оперативно застосувати запобіжний захід – зупинення виробництва чи робіт, що пояснюється певною процедурою отримання дозволу для проведення позапланової перевірки. Отже, необхідно законодавчо закріпити право на зупинення виробництва, робіт чи устаткування за особами, яким підпорядковані працівники (бригадир, начальник дільниці, зміни, керівник робіт, головний механік, енергетик, технолог, металург), у разі виникнення ситуації, що загрожує життю або здоров'ю людей. Йдеться про право

на проведення попередньої зупинки виробництва до того часу, доки на об'єкт не прибудуть представники служби охорони праці підприємства та державний інспектор територіального управління Держгірпромнагляду. Для цього вказані особи повинні мати штамп з номерними знаками для пломбування об'єктів, що спричиняють загрозу життю чи здоров'ю працівника. Надання такого права дозволить своєчасно запобігти настанню негативних наслідків.

За фактом проведення перевірки об'єкта, де було виявлено порушення законодавства про охорону праці, згідно із Законом України «Про охорону праці» [8] спеціалісти з охорони праці підприємства мають право видавати приписи про зупинення виробництва чи іншого устаткування. На наш погляд, такий припис необхідно вважати попереднім, бо основний припис видається посадовою особою державного нагляду відповідно до ст. 7 Закону України «Про основні засади державного нагляду у сфері господарської діяльності» [25]. Попередній припис підлягає розгляду посадовою особою державної служби з охорони праці при перевірці виробництва або обладнання, яке зупинено.

Припис, виданий спеціалістом служби охорони праці, може бути скасований роботодавцем. Саме тому виникає проблема підпорядкування служби охорони праці підприємства і залежності її діяльності від роботодавця. Пропонуємо реалізувати у ідею про функціональну незалежність служб охорони праці від роботодавця. Необхідно законодавчо передбачити підпорядкування цих служб органам державного нагляду за охороною праці. Проте це не знімає з роботодавця виконання обов'язків передбачених ст. 13 Закону України «Про охорону праці» щодо забезпечення належних умов праці відповідно до нормативно-правових актів і гарантування прав працівників у галузі охорони праці.

Узагальнюючи все вищенаведене, можна зробити **висновок**, що тимчасове зупинення роботи виробництва, підрозділів або окремих працівників – це запобіжний захід, основна мета якого – відвернення настання негативних наслідків виробничого характеру та запобігання шкідливим наслідкам для життя чи здоров'я працівників.

Право на зупинення роботи виробництва, підрозділів або окремих працівників у разі виникнення ситуації, що загрожує життю або здоров'ю людей, повинні мати не лише державні інспектори та спеціалісти служби охорони праці, але й особи, яким підпорядковані працівники (бригадир, начальник дільниці, зміни, керівник робіт тощо).

Список використаної літератури

1. Профілактика нещасних випадків / Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.social.org.ua/activity/profilactika>.
2. Положення про технічного інспектора ради профспілок : затв. постановою Президії ВЦРПС від 17 січ. 1958 р. // Бюлетень ВЦСПС. – 1958. – № 3.
3. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : закон України від 15 верес. 1999 р. № 1045-XI // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 45. – Ст. 397.
4. Антюшина Н. М. Трудовые отношения, условия труда и социальная поддержка трудящихся в Швеции / Н. М. Антюшина // Труд за рубежом. – 2003. – № 1 (57). – С. 91–112.
5. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
6. П'ятаченко Ф. Попередити небезпеку спільними зусиллями [Електронний ресурс] / Ф. П'ятаченко. – Режим доступу: <http://www.social.org.ua/view/135>.
7. Словник net: портал української мови та культури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lingvo.ua/uk/Translate/uk-uk/зупиняти>.
8. Про охорону праці : закон України від 14 жовт. 1992 р. № 2694-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 49. – Ст. 668.
9. Про затвердження Положення про Державний комітет з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду : постанова Кабінету Міністрів України від 23 листоп. 2006 р. № 1640 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 47. – Ст. 3133.
10. Кодекс законів про працю України. – Х. : Одиссей, 2007. – 136 с.
11. Гогіташвілі Г. Г. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами : навч. посіб. / Г. Г. Гогіташвілі, Є.-Т. Карчевські, В. М. Лапін. – К. : Знання, 2007. – 367 с.
12. Про затвердження Положення про порядок організації державного нагляду за охороною праці та гірничого нагляду в системі Держнаглядохоронпраці України [Електронний ресурс] : наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 30 берез. 2004 р. № 92. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1031.1054.0>.
13. Филатов А. А. Охрана труда: практические требования / А. А. Филатов // Юрист. – 2003. – № 1. – С. 15–17.
14. Такахаси Т. Япония: организация системы охраны и гигиены труда / Т. Такахаси // Человек и труд. – 1997. – № 11. – С. 101–103.
15. Черняева Д. В. Трудовое право Новой Зеландии / Д. В. Черняева // Труд за рубежом. – 2007. – № 2. – С. 110–123.
16. Семич В. П. Охрана труда и инспекция труда в Англии / В. П. Семич, И. А. Михайлюк // Охрана труда и социальная защита. – 2006. – № 6. – С. 22–25.
17. Правові обов'язки та відповідальність підприємців і безпосередніх виконавців робіт у США за порушення норм і правил з охорони праці // Інформаційний бюлетень з охорони праці. – 2007. – № 4. – С. 29–31.
18. О промышленной безопасности на опасных производственных объектах [Электронный ресурс] : закон Республики Казахстан от 3 апр. 2002 г. № 314-2. – Режим доступа: <http://www.pavlodar.com/zakon/?dok=01823&ogl=all>.
19. Положение о государственном надзоре в области промышленной безопасности [Электронный ресурс] : утв. постановлением Совета Министров Республики Беларусь «О некоторых вопросах осуществления государственного надзора в области промышленной безопасности, безопасности перевозки опасных грузов, обеспечения ядерной и радиационной безопасности» от 31 дек. 2008 г. № 2056. – Режим доступа: <http://busel.org/texts/cat2nc/id5uwocub.htm>.
20. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо впорядкування здійснення державного нагляду та контролю за додержанням законодавства про охорону праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_2?pf3516=8484&skl=7.
21. Про інспекцію праці у промисловості й торгівлі [Електронний ресурс] : конвенція Міжнародної організації праці від 11 лип. 1947 р. № 81. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_036.
22. Про інспекцію праці в сільському господарстві [Електронний ресурс] : конвенція Міжнародної організації праці від 25 черв. 1969 р. № 129. – Режим доступу: http://www.dnopr.kiev.ua/index.php?option=com_content.
23. Новий порядок здійснення державного нагляду відповідає вимогам міжнародного законодавства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dnopr.kiev.ua/index.php?option=com_content.
24. Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері надання послуг, пов'язаних з охороною державної та іншої власності, а також охороною громадян, і визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) : постанова Кабінету Міністрів України від 7 лип. 2010 р. № 565 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 51. – Ст. 1702.

25. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : закон України від 5 квіт. 2007 р. № 877-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 29. – Ст. 389.

Надійшла до редколегії 30.05.2012

ВАГАНОВА И. М. ВРЕМЕННОЕ ПРИОСТАНОВЛЕНИЕ РАБОТЫ ПРОИЗВОДСТВА, ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ ИЛИ ОТДЕЛЬНЫХ РАБОТНИКОВ КАК МЕРА ПРЕСЕЧЕНИЯ В ТРУДОВОМ ПРАВЕ УКРАИНЫ

Исследована категория «временное приостановление работы производства, подразделений или отдельных работников» как мера пресечения в трудовом праве Украины. Рассмотрено применение такой меры пресечения в зарубежной практике. Определен круг субъектов, которым принадлежит право применять данную меру пресечения.

VAGANOVA I. TEMPORARY STAY OF WORK OF MANUFACTURE, DIVISIONS OR SEPARATE WORKERS AS A PREVENTIVE MEASURE IN LABOR LAW OF UKRAINE

The category «temporary stay of work of manufacture, divisions or separate workers» investigated as a preventive measure in labor law of Ukraine is researched. Application of the given preventive measure in a foreign practice is considered. The circle of subjects to which possess the right to apply the given preventive measure is determined.

УДК 342.9-057.34

О. Д. НОВАК,

аспірант

Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

ЩОДО РОЗУМІННЯ ПРИНЦИПІВ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Досліджено теоретичні питання стосовно принципів дисциплінарної відповідальності державних службовців, визначено їх сутність, здійснено класифікацію принципів дисциплінарної відповідальності державних службовців.

За роки незалежності в Україні відповідно до Конституції був створений інститут державної служби як важливий інструмент управління державою й забезпечення прав та свобод людини і громадянина. З урахуванням вітчизняного і зарубіжного досвіду була сформована система національного законодавства в даній сфері. Однак сьогодні правове регулювання державної служби не повністю відповідає вимогам ефективного виконання завдань і функцій демократичної, правової, соціальної держави та потребує удосконалення. Серед основних шляхів вирішення проблем у сфері державної служби Концепцією розвитку законодавства про державну службу в Україні визначено й такі, як удосконалення механізму правового регулювання у сфері державної служби й зокрема інституту дисциплінарної відповідальності державних службовців [1]. Стратегією реформування системи державної служби в Україні одним із напрямків визначено необхідність створення чіткого і прозорого механізму відповідальності державних службовців [2]. Вищеза-

значені обставини зумовлюють необхідність розроблення теоретичних проблем щодо дисциплінарної відповідальності державних службовців, серед яких важливе місце посідає питання стосовно принципів дисциплінарної відповідальності. З'ясування принципів такого виду відповідальності державних службовців дозволить не тільки правильно зрозуміти сутність чинних норм, які регулюють дисциплінарну відповідальність, оцінити правильність застосування їх на практиці, а й виявити недосконалість та окреслити шляхи подальшого розвитку дисциплінарного законодавства для державних службовців.

У загальному вигляді питанню принципів дисциплінарної відповідальності державних службовців та їх класифікаціям приділяли увагу такі вчені: В. Б. Авер'янов, Ю. П. Битяк, О. Т. Барабаш, В. В. Зуй, М. І. Іншин, І. А. Картузова, С. В. Ківалов, А. Т. Комзюк, Л. П. Лутай, В. М. Манохін, Г. А. Нестерова, С. В. Подкопась, П. М. Рабінович, Ю. М. Старілов, Л. А. Сироватська, Ц. А. Ямпольська тощо. Незважаючи